

339(497.1)
D

HRVATSKA BURSA
ZA ROBU I VREDNOTE

ZASEBNE UZANCE
ZA
TRGOVINU ŽESTOM,
ŽESTOKIM PIĆEM I VINOM

1927.

ŠTAMPARIJA „GAJ“ ZAGREB MARTIĆEVA UL. 2.

1. јуна 1942. год.

Београд

ZASEBNE UZANCE
ZA
TRGOVANJE ŽESTOM, ŽESTOKIM PIĆEM I VINOM.

A. ZAJEDNIČKE ODREDBE.

§ 1.

Ove uzance vrijede za poslove žestom do
tično žestokim pićem ili vinom a u slučajevima
naznačenim u § 1. općenitih uzanci za trgovinu
robom.

Gdje u ovim uzancama nije drugo što odre-
đeno, primjenjuju se općenite uzance za trgo-
vinu robom i u trgovini žestom dotično žestokim
pićem ili vinom, ukoliko to dopušta narav tak-
vih posala.

Po zaključku bursovnnoga vijeća od 13. maja
1927. ove uzance stupaju na snagu dneva 1. au-
gusta 1927. i vrijedit će za sve poslove, što se
zaključe počamši od toga dana.

§ 2.

Dobavi li prodavalac po pogodbi žestu do-
tično žestoka pića ili vino u vlastitim bačvama,
ima ih kupac vratiti prodavaocu za 6 tjedana,
od dana otpreme robe, i to čiste i u dobru stan-
ju, franco u prodavaćevo skladište na gatu
(riva, molo) ili na kojegod drugo mjesto u gradu
ili predjelu, gdje je prodavaćevo sjedište a
koje mjesto naznači prodavalac.

§ 3.

Ako bačve ne budu vraćene do pomenutoga
roka, ovlašten je prodavalac tražiti od kupca u
ime posudbine za bačve i za naknadu ležarine na
željeznici 25 para po hektolitru i danu, i to ra-

32489

čunajući od dana otpreme robe pa najviše za 12 sedmica.

§ 4.

Ako bačve do toga vremena nijesu vraćene, ili ako su vraćene u lošemu stanju, prodavalac ih nije više dužan preuzeti, nego ima pravo za njih zaračunati pored posudbine i naknade ležarine po § 3, još odgovarajuću kupovninu po dnevnoj tržnoj cijeni. Ali dok ta cijena nije sasvim plaćena, ostaju bačve još uvijek neograničena vlasnost prodavaoca.

§ 5.

Prodavalac nije dužan primiti natrag prazne boce ni sanduke.

§ 6.

Ako nije drugo što ugovoreno, uzimlje se, da je roba prodana uz naplatu u gotovu bez odbitka.

B. ZASEBNE ODREDBE.

I. Trgovanje žestom.

§ 7.

Pod žestom (špirit ili alkohol) razumije se na tržištu etilni alkohol dobiven destilacijom iz melase, kukuruze, repe, krumpira ili drugih sirovina, koje sadrže slador ili škrob.

Voćni destilati ne spadaju pod pojам žeste, ukoliko im nije rafinovanjem ili drugim kojim putem oduzet tipični miris i okus.

§ 8.

Žesta se trguje:

a) kao sirova,

- b) kao rafinirana,
- c) kao denaturirana,
- d) kao prednji i zadnji tok.

§ 9.

Sirova žesta je rafiniranju još ne podvrgnut destilat od komine iz gore navedenih sirovina, bez dodatka prednjega ili zadnjega toka a mora imati barem 80% jakosti.

§ 10.

Rafinirana žesta mora biti čista kao voda, bez mirisa, slobodna od patočnoga ulja i imati barem 95% jakosti, ako nije drugo što ugovoreno.

Rafinirana žesta može biti oporezovana ili neoporezovana.

U trgovini se pod rafiniranom žestom (rafinadom) razumije, ako nije drugče ugovoren, oporezovana žesta, t. j. takva, za koju je već plaćena državna trošarina.

§ 11.

Žesta se denaturira za gorivo ili u industrijske svrhe.

Denaturirana žesta za gorivo mora biti žesta u smislu § 7., koja je sredstvom za denaturiranje određenim finansijskim propisima učinjena neuporabivom za ljudski užitak, a jakost joj mora biti barem 90%. Kupac ne može prigovoriti robi zbog toga, što je žućkaste ili crvenkaste boje ili što zaudara poradi primjese propisanoga sredstva za denaturiranje.

U industrijske se svrhe žesta denaturira sredstvima, za koja finansijska vlast daje specijalnu dozvolu.

§ 12.

Prednji i zadnji tok je proizvod rektifikacije (rafiniranja) i trguje se po ugovorenoj jakosti.

Ako se nabavlja zato, da bude denaturiran za gorivo, mora biti od takve jakosti, da nakon denaturiranja po finansijskim propisima ima barem 90% jakosti.

§ 13.

Ako kupac pogodi izrijekom denaturiranu žestu izvjesne jakosti, dužan je tolerirati diferenciju od 0.5%, na više ili na niže, ali tako da dobavljena žesta ne smije imati manju jakost od one, koja je dopuštena po zakonu. Nije li pogodjena izvjesna jakost, ima kupac platiti robu po faktičnoj jakosti.

§ 14.

Sadržina alkohola po pravoj jakosti utvrđuje se po tab. III. na temelju uredovno obaždarenoga žestomjera (alkohol-metar) po Trallesu kod +12° R, na kojem su razdijeljeni stepeni na petine %. Pri tome se ima postupati na način propisan u prilogu C., § 24. provedbene naredbe Ministarstva Financija br. 45145 iz g. 1888. izdane k zakonu o porezu na žestu i uporabom skrižaljke I. sadržane u pomenutoj provedbenoj naredbi.

Prostorna sadržina izračunava se po težini preračunavanjem na litre aps. alkohola uz pomoć skrižaljke III. dopune C. gore citirane provedbene naredbe.

Količina rafinirane dotično sirove žeste kao i prednjega i zadnjega toka utvrđuje se službenim vaganjem finansijske vlasti, a količina de-

naturirane žeste vaganjem u tvornici prodavačevoj; ali ako se to vaganje ne podudara sa službenim vaganjem otpremne željezničke stанице, mjerodavno je ovo potonje.

§ 15.

Pod cisternom razumije se u trgovini žestom 120 hl. aps. alkohola, a pod vagonom 10.000 kg bruto težine; $\frac{1}{2}$ vagona iznosi 5000 kg bruto težine.

Ako je žesta pogodjena na bačve, razumije se kod rafinade pod bačvom cijela bačva (Ganzfass), t. j. 600—800 volumskih lit., a pod polubačvom (Halbfass) bačva od 300—500 vol. lit.

Kod denaturirane žeste izraz barel znači 200 vol. lit.

§ 16.

Prodavalac ima dobiti robu u željeznim bačvama, ali je i ovlašten tražiti od kupca za svaku bačvu jamčevinu po dnevnoj cijeni.

Ako kupac pošlje svoje bačve, može prodavalac na pošiljci pouzeti podvoz plaćen za prazne bačve.

Ako su kupčeve bačve nepodesne za transport, prodavalac ima pravo popraviti ih s pominjom uredna trgovca na račun kupca i naplatiti trošak pouzećem na pošiljci.

Kod dobave »uključivo bačve« imaju se dobiti dobre, za prevoz žeste sposobne, nepočinčane bačve od 600—700 litara sadržine sa dva srednja zaštitna obruča.

§ 17.

Ako zaključak glasi na cisternu, ima prodavalac nabaviti cisternu, a trošak za povratak prazne cisterne u depotnu stanicu ima snositi kupac.

§ 18.

Kod prodaje ispod 100 lit. može se dobaviti roba i u drvenim bačvama.

§ 19.

Za ambalažu denaturirane žeste vrijede ovi propisi:

Količina ispod 200 litara može se poslati u drvenim bačvama.

Narudžba denaturirane žeste u bocama izvršuje se kod loco dobave bez ikakve druge ambalaže, a kod dobave željeznicom ili ladjom dužan je pošiljač ispuniti slamom ili drvinjem (Holzwolle) prostore izmedju boca i naznačiti sadržaj na sanduku.

§ 20.

Što se tiče finansijskih isprava vrijede ovi propisi:

1. Kod oporezovane je žeste (§ 10.) prodavalac dužan nabaviti trošarsku boletu i pribaviti potvrdu finansijske vlasti o plaćenoj trošarini, i to kod dobave u mjestu na samoj fakturi, a inače na tovarnome listu. Ako je potrebito pretovariti robu s novim tovarnim listom, ima prodavalac priložiti sprovodne isprave tovarnome listu.

2. Tko kupi neoporezovanu žestu, dužan je donijeti dozvolu financ. vlasti za povlaku takve žeste.

Kod otpreme neoporezovane žeste iz tvornice ili iz slobodna skladišta u drugo koje slobodno skladište dužan je prodavalac nabaviti kupcu odnosno pošiljaču sve potrebite sprovodne finansijalne isprave.

3. Kod otpreme denaturirane žeste ima tvornica, koja izvršuje otpremu, priložiti fakturi prodajnu boletu.

Prodavalac nije dužan ispitati, posjeduje li kupac oblasnu dozvolu za trgovanje tom vrstom žeste, pa kupac i snosi sam eventualne posljedice od toga, što nije imao dozvolu.

§ 21.

Ako kupljena roba leži poslije ugovorenoga dobavnog roka u reservoarima prodavačevim, ima prodavalac pravo zaračunati kupcu mjesечно 1/6 % kala (ishlapljenja).

Ako se roba šalje neoporezovana a kod preuzimanja u slobodnome skladištu kupčevom bude službeno ustanovljen manjak, koji prekoračuje zakonom dopušteni transportni gubitak, ima kupac naknaditi pošiljaču trošarinu za taj manjak, koju ovaj potonji ima snositi po zakonu.

§ 22.

Ako otkaz ne stigne drugoj stranci do 13 sati, uzima se da je prikazan tek sutradan.

Roba se ima počet dobavljati najkasnije trećega djelatnog dana nakon dana otkaza.

§ 23.

Dobava se obavlja dnevno od 8—16 sati, ako željezница dostavi navrijeme vagon ili cisternu i ako nema zapreka od strane finansijske vlasti, kojoj ima prodavalac navrijeme javiti izvoz žeste iz pecare ili iz slobodnoga skladišta.

U jedan se dan predaje dotično preuzima rajviše jedan vagon.

§ 24.

Mjesto kvalitativne i kvantitavne predaje dotično preuzeća je tvornica odnosno skladište prodavaoca.

§ 25.

Pošiljka putuje na račun i pogibao kupca.
Ako je roba prodana plaćenim podvozom
do kupčeve stanice, dužan je prodavalac nado-
knaditi kupcu čist podvoz, što je on platio, bez
bilo kojih mjesnih dotično općinskih pristojbi.

§ 26.

Kod svih se vrsta žeste (osim one predvi-
djene u § 27.) razumije cijena po litru aps. al-
kohola, t. j. po 100 lit % ili 1 hl % po tab. III.
(§ 14.), ako nije drukčije ugovoreno, bez troša-
rine ili bilo koje druge državne ili općinske
daće.

Svako povišenje dotično sniženje trošarine
ili druge koje državne ili općinske daće kao i
povišenje dotično sniženje vozarine između
dana zaključka i dana dobave ide na teret do-
tično na korist kupca.

§ 27.

Kod denaturirane žeste u bocama razumije
se cijena za tekući litar (lit. volumen) 90% jake
žeste isključivo boce i ambalaže.

§ 28.

Cijena ujedno sa državnom trošarinom
plaća se gotovinom unaprijed t. j. prije otpreme.

Fakturni se višak, što nije pokriven kupov-
ninom unaprijed plaćenom, može pouzeti na
pošiljci.

§ 29.

Meštarina iznosi 1% od netto-cijene bez
trošarine, a plaća je prodavalac.

U toj je meštarini sadržan i bursovni pri-
rez od 0.25%.

II. Trgovanje žestokim pićem.

§ 30.

Žestoka se pića trguju u bačvama po hekto-
litru i u originalnim bocama različne sadržine
bez bačve ali uključivo boce, transito, postavno
prodavaočeva tvornica.

U svakome se slučaju tolerira, uz primje-
reno odobrjenje na kupovnoj cijeni, diferencija
od 5% na više ili na manje u jakosti.

§ 31.

Bačve moraju biti dobre, sposobne za pri-
jevoz i providjene željeznim obručima.

§ 32.

Kod prodaje u bačvama ima se baždarski
manjak prijaviti odmah nakon ispruženja ba-
čava a svakako prije nego se obruči nategnu ili
bačve poprave.

§ 33.

Kvaliteti se robe ima prigovoriti u roku od
3 dana, računajući od dana prispjeća, ali se uzo-
rak ima izvaditi prije nego se roba odveze sa
kolodvora u mjestu prispjeća.

§ 34.

Prodavalac ima pravo dobaviti kod količine
do 100 litara 20%, a preko 100 litara 15% više
ili manje.

III. Trgovanje vinom.

§ 35.

Pod vinom se razumije piće, što se dobije
alkoholnim vrijenjem, i to jedino iz soka svje-

žega grožđja ili iz svježega vinskog masta (šire, mošta).

Vino ima biti zdravo i bez mane.

§ 36.

U tuzemnom je prometu jedinica za trgovanje vinom 100 litara a u prometu sa inozemstvom 100 kg.

Za preračunavanje uzimlje se temeljem vino od 10% gradacije, od kojega 99.5 litara odgovara 100 kg.

§ 37.

Zbog svoje veće specifične težine ne trguje se po težini:

1. trešancem (Ausbruch);
2. vinom sa drožnjem.

§ 38.

Vino se trguje u bačvama a bez bačve, »transito« bez prometnoga i ostalih poreza, postavljeno u podrum prodavaoca.

Vina u bocama trguju se u bocama od 1, 0.7 i 0.35 litra. — Kupovna se cijena razumije bez boce, omota i sanduka.

§ 39.

Naravna se šećerna sadržina masta mjeri po baždarenoj klosterneuburškoj vagi za mast.

§ 40.

Trgovati se može samo čistim, otočenim vnom, dakle bez droždja.

Novim se vinom sa drožnjem smije doduše trgovati, ali samo do konca mjeseca novembra.

Ako je ugovorena dobava novoga vina sa drožnjem, ne smije količina droždja biti veća

nego što ga u proizvodnoj godini obično sadrže vina iz kraja proizvodnje dobavljenoga vina, ali ne preko 8% od količine vina, što se ima dobaviti. Droždje ima biti u tekućemu stanju.

§ 41.

Alkoholna sadržina vina određuje se baždarenim ebulioskopom Malligandova sistema.

Postotak (Malligand stupnjevi) volumena po metodi destilacije zove se gradacija (naznaka alkoholne sadržine).

§ 42.

Ako se pogodi izvjesna (fix) gradacija, manjak na alkoholnoj sadržini ne smije iznositi više od 0.1 stupnja Malligand.

§ 43.

Pogodi li se gradacija »po prilici«, manjak na alkoholnoj sadržini ne smije iznositi više od 0.3 stupnja Malligand a kupac ne može tražiti naknadu za razliku u gradaciji.

§ 44.

Ako pak manjak iznosi doduše više od 0.3 ali ne više od 0.5 Malligand, kupac ne može odbiti robu, ali mu je prodavalac dužan odobriti cijeli manjak na alkoholu.

Visina se toga odobrenja izračunava na temelju pogodjene cijene u srazmjeru garantirane alkoholne sadržine prema faktičnoj alkoholnoj sadržini.

§ 45.

Kao tara smatra se ona težina, koju naznači baždarski ured na dotičnoj posudi. Nema li te naznake, mjerodavno je uredovno vaganje predatne željezničke ili brodarske stanice.

§ 46.

Kod dobave željeznicom odgovoran je prodavalac za količinu predanoga vina samo onda, kad je propustio uredovno odvagnuti vino prigodom predaje željezničkoj stanicí.

Naknada za razliku u težini može se u takovu slučaju tražiti samo na temelju uredovna vaganja željeznice ili brodarskoga poduzeća.

§ 47.

Kvaliteti robe, što se ne preuzme u prodavačevu podrumu, ima se prigovoriti u roku od tri dana, računajući od dana prispjeća, ali se, prije nego se roba odveze sa kolodvora u mjestu prispjeća, ima uzeti valjan uzorak, i to od svake bačve, kojoj se prigovori. Prigovori li se cijeloj količini vina, onda je dovoljno uzeti prosječni uzorak za dotičnu količinu.

Svaki se uzorak mora vaditi dva puta, svaki put po litar, a svaki se litar mora uliti u zasebnu posudu. Inače nije vadjenje uzorka valjan.

§ 48.

Ako kupac namjerava staviti kakve zahtjeve upogled razlike zbog netočna baždarenja, ima tu razliku priopćiti prodavaocu odmah nakon ispršnjenja bačava i prije nabijanja obruča ili ikakva popravljanja bačava.

Razlika za cijelu pošiljku, a ne za pojedinu bačvu, ima se utvrditi uredovnim baždarenjem. — Ako razlika kod bačava od 200—700 litara iznosi najviše 1% a kod bačava od 25—200 litara najviše 2%, nema se manjak naknaditi, a u tome slučaju kupac nosi troškove uredovnoga baždarenja. — Kod većega manjka ima prodavalac naknaditi cijelu razliku i nositi trošak uredovnoga baždarenja.

§ 49.

Na bačvama, koje prodavalac šalje kupcu na posudu, ne smije baždarenje biti starije od tri godine.

§ 50.

Ako kupac puni kupljeno vino u vlastite bačve, prodavalac ne odgovara ni za gubitak ni za manjak na težini.

§ 51.

Kod narudžbi, kod kojih je samo nazračen broj bačava a nije ugovorena i njihova sadržina, mogu velike bačve sadržati od 560 do 800 a male od 280 do 450 litara.

§ 52.

Kod dobava vina u bačvama od 0.5 do 2.5 hektolitra ovlašten je prodavalac dobaviti do 20% više ili manje od pogodjene količine.

Ako je količina vina, što se ima dobaviti, naznačena s dodatkom »po prilici« (circa, približno i t. d.), prodavalac ima pravo dobaviti 10% manje ili više od pogodjene količine.

§ 53.

Kod narudžbi od jednoga ili više vagona za tuzemstvo ima se po vagonu natovariti barem 12 bačava ukupne sadržine od 84—90 hektolitara.

Kod narudžbi za inozemstvo ima se u jedan vagon tovariti najmanje 14 bačava ukupne sadržine od najmanje 90 hektolitara.

§ 54.

Naravni gubitak na težini tereti do dana preuzeća robe prodavaoca, a poslije toga dana kupca.

§ 55.

Ako vino u bocama, što su spremljene u podesnim prostorijama, postane mutno za 30 dana, računajući od dana preuzeća, može ih kupac vratiti prodavaocu.

Ako je za vino u bocama pogodjeno, da se dobavi u zimskim mjesecima (studenji do svršetka travnja), padaju na kupca sve mane, kvar pa i mutnoća, što nastanu poradi dobavljanja u to godišnje doba.

§ 56.

Mešetarina za posredovanje kod kupnje vina iznosi 0.5% za svaku stranku.

